

eren kan. En  
verantwoor-

ij. Hij neemt  
n standpunt  
n boek laten  
nzen, die er

neemt tegen-  
" Christenen  
wat hautaine  
egenstelling:  
nd staat te-  
en wat dies  
ubriek „niet-

ellend onner-  
weest zijn in  
onen wat we  
ven" te ver-  
lakkeloos de  
ze ligt, gaan  
en spreken?  
laats te luis-  
zeft? Het is  
in Nederland  
s ontbrandde  
g langer van  
of niet. Het  
burg er niet  
" zou blijven

zo redeneert.  
zelfde vaatje  
lat doen wil,  
te bewijzen  
e als hij de  
iwen.  
et te consta-  
nd nog hele  
r zijn, waar  
En hij zegt  
zijn we bijna  
ierelaties of  
emt deze-  
leigt de span-  
gelovige cul-

st, die in dit  
oor niet mee  
manier dan  
de jongeren

gst, die hem  
culturaan-  
heep haat en  
elke radicaal

m. R. v.R.

N PRACTIJK

g (VII)

een vacantie,  
dronk het in  
het bericht  
van wanhoop  
nder invloed  
ngzamerhand  
den, die God  
ging voor ie-  
denst te be-  
van allen, die  
te helpen".  
ournier, „dat  
e vrouw leef-  
dich reeds  
zij had hem  
mma bekend  
prokkende dit  
aar zij kwam  
ing zeide zij:  
ernstiger dan  
overgeven. Ik  
an terug te  
f". (RT. 149/  
rouw op, ver-  
r. Dan sterft  
er samen te  
het kind te  
; zij stemde  
stellen, zich  
ij haar leven

n deze vrouw  
aan de dag  
dien doen....  
ch op mogen  
net een over-  
l, dat „chris-  
tuurlijke nor-  
ergeven" had

andere dingen van haar gevraagd. Ik vraag alleen maar: waarom móest zij bereid zijn tot die man terug te keren en hem te zeggen, dat zij hem alles vergaf, ALS..... nog uit niets bleek, dat hij zijn leven ten opzichte van haar beterde? Het elkaar-vergeven-der-zonden is óók gebonden aan Bijbelse normen! Wat lezen we b.v. in Luc. 17 vs 3 e.v.? „En indien Uw broeder tegen u zondigt, zo..... bestraf hem!" Niet: zo vergeef hem! Wel volgt er: „en indien het hem leed is, zo vergeef het hem!" „En indien hij zevenmaal daags tegen u zondigt, EN..... zevenmaal daags tot u wederkeert, zeggende: het is mij leed! zo zult gij het hem vergeven". Dat is heel iets anders dan „zo maar eens" vergeven. Bovendien, vergeeft God de Heere Zelf „zo maar"? Geen denken aan! Hij heeft geëist het leven van de Zoon des mensen! Geen minniem klein onderdeelje van Zijn toorn werd Hem gespaard! Emma had én haar „man" én die vrouw moeten gaan vermanen, opdat zij zich van hun boze wegen zouden bekeren. Dat ware liefdevoller geweest dan dat zij nu enkel en alleen maar die zieke vrouw en haar onwettige kind tijdens ziekte ging verzorgen! Later stemt zij toe in echtscheiding. Ik geloof, dat daar niet veel tegen in te brengen is; naar Bijbelse normen immers, was dat eerste huwelijk reeds verbroken; al was dit dan nog niet zo naar de burgerlijke wetgeving. Door de dood van de onwettige echtgenote werd het eerste huwelijk echter niet weer hersteld. Tegen het uitspreken van de echtscheiding door de burgerlijke rechter kan m.i. dan ook geen bezwaar ingebracht worden. De burgerlijke wettelijke situatie ware daardoor alleen maar meer in overeenstemming gekomen met die volgens Bijbelse normen. Wel was het voorstel van Emma goed, om weer samen te gaan wonen en voor het onwettige kind te gaan zorgen, ALS dit een huwelijk geworden zou zijn, alweer..... naar Bijbelse normen. Maar daartoe had Emma meer moeten doen, dan alleen maar „voorstellen om weer samen te gaan wonen". Zij had die man duidelijk onder het oog moeten brengen het zondige van zijn leven, zoals hij dat tot nog toe leidde! Hebr. 3 vs 13 zegt niet voor niets: „vermaant elkander alle dagen, zolang als het heden genaamd wordt, opdat niemand uit u verhard worde door de verleiding der zonde!" Maar dit deed Emma niet. En daarop wees Tournier haar ook niet; zo scherp-Bijbels stelt men de zaken niet in de kringen der Buchman-beweging! Men volgt daar „interessanter" wegen, die „sympathieker" aandoen. Zo ook Emma: zij wilde weer met die man „samen gaan wonen", om hem in de gelegenheid te stellen, zich geheel aan zijn kind te wijden.

Bij al dat „werken met ingevingen en openbaringen", hoe dan ook vertregen, komt verder de mens zo gauw veel te veel te staan in het centrum van alles. Als..... de zieke mens maar beter wordt! Om dat te bereiken, wordt God eigenlijk vaak..... „gebruikt"!

Nu wil ik niet zeggen, dat ik deze fout veel in de boeken van Tournier aantref. Zelfs waarschuwt Tournier een enkele maal wel tegen iets, wat in deze richting gaat. Als hij het heeft over de waarde van de „stille tijd" zegt hij zelfs één keer: „Wij moeten er ons dus wel voor wachten, aan het vragen om Gods leiding een magische betekenis toe te kennen". (TG. 218). De „nuchtere medicus" komt hier even om de hoek gluren.....

Hij moet er zelfs ook niets van hebben, dat „de mens" „rechten" zou hebben bij God. Zo, dat, als een bepaald gebed maar „krachtig" genoeg is, God eigenlijk hulp „móet" schenken. O nee, zegt Tournier, „de theorie van „de rechten van de mens" onderstelt de menselijke autonomie en kent hem de intrinsieke waarde toe, welke niet is gegrond in de geest die hij van Boven ontvangt. Zij rekent de mens in staat zijn leven te doen s'agen uit eigen krachten, en de maatschappij te organiseren alleen met behulp van zijn intellect en zijn technische kunnen. Men ziet waartoe dat heeft geleid". Tournier vervolgt dan: „Wij kunnen vergeleken worden met een kind, dat op Kerstmis een mechanisch stuk speelgoed heeft gekregen. Zijn vader zegt: „Nu zal ik je eens laten zien hoe je het aan de gang moet brengen". „Nee", zegt het kind, „ik wil het helemaal zelf doen". Hij doet alle mogelijke pogingen, windt zich op, maar blijft koppig volhouden; hij gaat het uit elkaar halen, totdat het defect is en hij ten laatste zijn onmacht moet erkennen en zich gewonnen geeft. Hij geeft het speelgoed aan zijn vader, zeggende: „Maak ú het alsjeblieft aan de gang". Ook wij hebben een mooi en zeer gecompliceerd stuk speelgoed gekregen: het leven. Wij willen het helemaal zelf aan de gang brengen. Wij denken, dat het al aardig gaat; maar dan komen de tegenslagen, de persoonlijke of sociale moeilijkheden. Hoe harder we ons in eigen kracht aftobben, hoe meer alles verkeerd gaat; totdat het ogenblik aanbreekt, waarop we tot God terugkeren en Hem ons leven voorleggen, zeggende: „Neem Gij de leiding in handen, ik speel het niet klaar!" (T. G., 234).

Ve'e mensen, die genezing zoeken door „gebed" en in Moettlingen, enz., worden vaak in de war gebracht, als de genezing niet volgt, doordat de „genezer" ze voorhoudt: „u wordt niet van uw ziekte genezen, omdat Uw gebed niet krachtig genoeg is; omdat uw geloof niet genoeg is". Zo zijn verschillende, oprecht gelovige zielen, door dergelijke..... KWAK-

ZALVERS, hartgrondig geestelijk in de war gebracht! Ook dáártegen waarschuwt Tournier: „Ik heb nog verscheidene andere gevallen meegemaakt van genezers, die zieklijke symptomen behandelden als manifestaties van de duivel of die tegen hun patient zeiden: „Uw gebrek aan geloof maakt, dat u niet kan genezen" (T. G., 184).

En..... tóch is het gevaar niet denkbeeldig, dat de boeken van Tournier, hoewel hij ten deze nuchtere opmerkingen ten beste geeft, zulke praktijken in de hand werken. Men leest er nu eenmaal in van genezingen, doordat men in „stille tijd" zijn schuld ging belijden, en zoveel meer; och..... zal een bepaalde zieke, die dit leest, dan niet maar eens „stille tijd" gaan houden, OM genezing te erlangen?

P. JASPERSE.

## Boekbespreking

Dr C. J. Goslinga, Richteren II—Ruth (Korte Verklaring), 2e dr. — Kok, Kampen.

De reeks is zo langzamerhand voldoende bekend bij onze mensen. En het is een goed ding, dat ook de uitverkochte delen successievelijk weer in herdruk verschijnen. Thans hebben we ter aankondiging ontvangen de 2e druk van het deeltje, dat Dr Goslinga in het licht gaf, en dat behandelt Richt. 13—21 en geheel Ruth. Blijkens een aantekening vóór in het boek is de vertaling, en ook de verklaring, op sommige punten gewijzigd, terwijl op de laatste pagina positie wordt gekozen tegen een enkele studie, die een bepaalde visie voordroeg inzake het huwelijk van Ruth en die pas uitkwam nadat de 1e druk verscheen was.

Blijkens enkele steekproeven die we namen zijn die veranderingen niet van diep ingrijpende aard. Ze raken slechts details.

Zelf ben ik de laatste jaren, in verband met de stof, die ik op de seminariecolleges behandelde, genoodzaakt geweest grondig kennis te nemen van wat Dr Goslinga over Jozua en Richteren schreef. Ik ben tot de conclusie gekomen, dat zijn behandeling dezer boeken ongetwijfeld serieus is en daarom waardering verdient. Op vele punten preferere ik echter een andere vertaling, terwijl de verklaring me ook meermalen niet bevredigt. Met name de bladzijden, die de inleidingsvragen behandelen, lijken me niet sterk. Ook meen ik, dat Dr Goslinga wel heel verdienstelijke opmerkingen maakt over allerlei bijzonderheden, doch veel zwakker is als hij toekomt aan samenvattende beschouwingen. B.v. ten aanzien van Simson als richter. De ruimte staat me niet toe, dit in bijzonderheden te illustreren.

Maar waardevol voor het bijbelonderzoek, zowel thuis als op de verenigingen, is het boek ongetwijfeld. Ook predikanten kunnen er veel aan hebben, niet maar wanneer ze zich eens even vlug over 'n bepaalde tekst willen oriënteren, maar vooral, wanneer ze bij de voorbereiding van hun preken over deze stoffen geduldig en kritisch lezen. Werken als het hier besprokene blijken het meest vruchtbaar, wanneer men ze niet vlot overneemt, doch kritisch controleert en, wanneer men op zwakheden stuit, daardoor zich dwingen laat om de kwesties dieper zich in te denken en zelfstandig een oplossing te zoeken. Van harte aanbevelen dus!

B. H.

## PERSSCHOUW

EEN GEDICHTJE VAN K. S.

In het gastenboek van de Heer en Mevrouw De Vries-Callenbach te Nijkerk, een gastenboek, dat de ironische titel: Klachtenboek draagt, schreef Prof. Schilder voor ongeveer tien jaar het volgende fijne, geestige versje:

Dit boek is van de paradox doorlopend een exemplar: 't heet officieel: een klachtenboek, maar ieder prijst warempel.

Wie over iets te klagen heeft, die mag 't gemoed ontlasten. — Maar 't boek is eig'lijk niet bestemd voor werk'lijk dankb're gasten.

In feite moest ik dus dit boek naar strenge logica negéeren, om door dit zwijgen mijnen dank welsprekend te affirmeerden.

Maar ach, — er ligt normeeringskracht in veel antecedenen: het platform voor doleerenden werd forum der contenten.

Er klopt wel meer een titel niet op d' inhoud van schrifturen. Zoo schrijf ook ik in 'n klachtenboek paradoxaal: *fijne uren!*

30 Mei—1 Juni 1942.

w.g. K. SCHILDER.

## DE PERS BIJ HET HEENGAAN VAN PROF. SCHILDER.

The Standard Bearer, het blad van de Prot. Ref. Churches van Amerika, bevatte in het nummer van 1 April j.l. het volgende „In Memoriam" van de hand van de hoofdredacteur, Ds H. Hoeksema:

### IN MEMORIAM

Prof. Dr Klaas Schilder.

Early this morning, March 24, I received a telegram from my friend, Arnold Schilder at The Hague, informing me that his brother Klaas, the well-known Dr. K. Schilder had, on the previous day, Sunday March 23, passed into his eternal rest.

I was deeply shocked.

For although I certainly did not agree with him in regard to the question of the covenant and the promise, I nevertheless esteemed him for his work's sake, esteemed him, too, as a highly gifted scholar, and, above all, as a brother in Christ.

And now Dr. Schilder is no more.

It would seem to us that his work was not finished.

Certainly, he himself cannot have been aware of the fact that his end was so near. At least, if we consider the very elaborate set-up of his work on the Heidelberg Catechism (he was writing on the tenth Lord's Day), he must have felt that he still had many years of labor before him.

But the Lord took him out of his busy sphere of labor and pronounced it finished, nevertheless.

May the Lord comfort the bereaved family, with whom we express our heartfelt sympathy.

And may He teach us so to number our days that we apply our hearts unto wisdom.

H. H.

De vertaling luidt als volgt:

IN MEMORIAM Prof. Dr Klaas Schilder.

In de vroege deze morgen, 24 Maart, ontving ik een telegram van mijn vriend, Arnold Schilder te Den Haag, waarin mij bericht werd, dat zijn broeder Klaas, de welbekende Dr K. Schilder, de vorige dag, Zondag 23 Maart, was ingegaan in zijn eeuwige rust.

Het heeft mij diep geschokt.

Want, ofschoon ik zeker niet met hem één van gedachte was ten aanzien van de kwestie van het verbond en de belofte, had ik hoge achting voor hem ter wille van zijn werk, achtte hem ook als een zeer wetenschappelijk man en bovenal als een broeder in Christus.

En nu is Dr Schilder er niet meer.

Het lijkt ons toe, dat zijn werk nog niet gereed was.

Hijzelf zal zeker niet hebben vermoed, dat zijn einde zo nabij was.

Wanneer wij althans beschouwen de zeer brede opzet van zijn werk over de Heidelbergse Catechismus (hij was juist bezig met het schrijven over de tiende Zondag) dan moet hij wel in de gedachte hebben geleefd, dat hij nog vele jaren voor zich had.

Maar de Here nam hem midden uit zijn drukke werkkring weg en verklaarde het niettemin voltooid.

Moge de Here de treurende familie, welke wij onze hartelijke medegevoelens te kennen geven, troosten.

En moge Hij ons alsoo leren onze dagen te tellen opdat wij een wijs hart bekomen.

H. H.(OEKSEMA).

## KERKNIEUWS

Beroepen te:

Waardhuizen, J. van Dijk te Gees.  
Sledrecht, J. v. d. Haar te Emmen.

— DS G. A. HOEKSTRA te Utrecht moest voor een galblaas-operatie worden opgenomen in het ziekenhuis. De operatie is goed verlopen.

— DS J. v. d. ZWAAG, Eveneens moest ds J. v. d. Zwaag te Buitenpost in het ziekenhuis opgenomen worden.

— STUDENTENCORPS „FIDES QUADRAT INTELLECTUM". Nu onze zeer gewaardeerde en beëindigde Hoogleraar, Prof. Dr K. Schilder, enkele weken geleden is ingegaan in „de rust, die er overblijft voor het volk van God", zal de Almanak 1953 van het Studentencorps „Fides Quadrata Intellectum" geheel gewijd worden aan de nagedachtenis van ons overleden erelid.

Naar veruuld, zal in deze „Schilder-almanak" een vijftal artikelen worden gepubliceerd. Enkele daarvan worden verzorgd door hoogleraren.

Ongetwijfeld zult U dit zo waardevolle boekwerk, dat uiteraard speciaal aandacht zal geven aan wat K. S. voor het studentenleven heeft betekend en nog betekent, niet willen missen.

De prijs zal p.m. f.8.— bedragen, doch is nog niet definitief vastgesteld, aangezien niet voldoende bekend is, hoe groot de oplage zal zijn.

Intekening hierop staat open tot 18 Mei 1952. Ook Uw bestelling maakt deze uitgave tegen genoemde prijs mogelijk, ja zelfs gelid: Hoe meer intekenen, hoe voordeliger!

Aanmeldingen aan ons administratie-adres: H. J. Soille, Wilhelminalaan 12, Kampen.

Andere kerkelijke bladen worden verzocht dit bericht over te nemen.

C. BAKKER, Hoofdadministrator.

— BERICHT UIT SOEMBA OVER HET ONDERWIJS. Zoals u bekend zal zijn is br H. J. van Egmond begin September van het vorig jaar op Oost-Soemba aangekomen. Onmiddellijk is hij begonnen met zijn voornaamste